Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 6. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Eiropas Savienības pilsonība — Dalībvalsts pilsoņa, kurš ir izmantojis savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, izdošana trešajai valstij — Savienības tiesību piemērošanas joma — Dalībvalsts pilsoņu aizsardzība pret izdošanu — Citu dalībvalstu pilsoņu aizsardzības neesamība — Brīvas pārvietošanās ierobežojums — Attaisnojums, kas balstīts uz nesodāmības novēršanu — Samērīgums — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. pantā paredzēto garantiju pārbaude

Lieta C-182/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko Augstākā tiesa (Latvija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 26. martā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 22. aprīlī, tiesvedībā par izdošanas procedūru attiecībā uz

Aleksei Petruhhin .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. Toadere [*C. Toader*] un F. Biltšens [*F. Biltgen*], tiesneši E. Levits, Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], M. Safjans [*M. Safjan*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] (referents) un S. Rodins [*S. Rodin*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 1. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Latvijas valdības vārdā – I. Kalniņš, pārstāvis,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, *J. Möller* un *M. Hellmann*, kā arī *J. Kemper*, pārstāvji,

— Īrijas vārdā – *E. Creedon* un *L. Williams*, kā arī *T. Joyce*, pārstāvji, kuriem palīdz *C. Toland*, *BL*, un *D. Kelly*, *advisory counsel*,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *D. Colas* un *F.-X. Bréchot*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – latviešu.

— Austrijas valdības vārdā – *G. Eberhard*, pārstāvis,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *V. Kaye*, pārstāve, kurai palīdz *J. Holmes*, *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *S. Grünheid*, E. Kalniņš un *W. Bogensberger*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 10. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 18. panta pirmās daļas un 21. panta 1. punkta, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 19. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir ticis iesniegts saistībā ar Latvijas iestādēm adresēto Krievijas iestāžu izdošanas lūgumu attiecībā uz Igaunijas pilsoni Alekseju Petruhinu [*Aleksei Petruhhin*] sakarā ar noziedzīgu nodarījumu – narkotisku vielu tirdzniecību.

Atbilstošie tiesību akti

Savienības tiesības

3 Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums 2002/584"), 1. panta 1. un 2. punktā ir paredzēts:

"1. Eiropas apcietināšanas orderis ir tiesas nolēmums, ko izsniedz dalībvalsts, lai cita dalībvalsts apcietinātu un nodotu pieprasīto personu kriminālvajāšanas veikšanai vai lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu, vai arī lai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli.

2. Dalībvalstis izpilda ikvienu Eiropas apcietināšanas orderi, pamatojoties uz savstarpējas atzīšanas principu un saskaņā ar šī pamatlēmuma noteikumiem."

Latvijas tiesības

4 Satversmes 98. panta trešajā teikumā ir paredzēts:

"Latvijas pilsoni nevar izdot ārvalstīm, izņemot Saeimas apstiprinātajos starptautiskajos līgumos paredzētajos gadījumos, ja ar izdošanu netiek pārkāptas Satversmē noteiktās cilvēka pamattiesības."

5 Latvijas Kriminālprocesa likuma 66. nodaļas nosaukums ir "Personas izdošana ārvalstij". Minētajā nodaļā ir ietverts 696. pants, kura 1. un 2. punktā ir noteikts:

"(1) Personu, kura atrodas Latvijas teritorijā, var izdot kriminālvajāšanai, tiesāšanai vai sprieduma izpildei, ja saņemts pagaidu apcietinājuma lūgums vai ārvalsts lūgums izdot šo personu par nodarījumu, kas saskaņā ar Latvijas un ārvalsts likumiem ir noziedzīgs.

(2) Personu var izdot kriminālvajāšanai vai tiesāšanai par nodarījumu, par kura izdarīšanu paredzēts brīvības atņemšanas sods, kura maksimālā robeža nav mazāka par vienu gadu, vai bargāks sods, ja starptautiskajā līgumā nav noteikts citādi."

6 Minētā likuma 697. panta 2. punkta 1., 2. un 7. apakšpunkts ir formulēti šādi:

"Personas izdošana nav pieļaujama, ja:

1) persona ir Latvijas pilsonis;

2) personas izdošanas lūgums ir saistīts ar mērķi uzsākt šīs personas kriminālvajāšanu vai sodīt personu tās rases, reliģiskās piederības, tautības vai politisko uzskatu dēļ vai, ja ir pietiekams pamats uzskatīt, ka personas tiesības var tikt pārkāptas minēto iemeslu dēļ;

[..]

7) personai ārvalstī var draudēt spīdzināšana."

7 1993. gada 3. februāra Līguma starp Latvijas Republiku un Krievijas Federāciju par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civilajās, ģimenes un krimināllietās 1. pantā ir noteikts:

"1. Vienas Līgumslēdzējas Puses pilsoņiem otras Līgumslēdzējas Puses teritorijā ir tāda pati viņu personisko un mantisko tiesību tiesiskā aizsardzība kā otras Līgumslēdzējas Puses pilsoņiem.

2. Vienas Līgumslēdzējas Puses pilsoņiem ir tiesības brīvi un netraucēti griezties otras Līgumslēdzējas Puses tiesās, prokuratūrā, notariāta kantoros [..] un citās iestādēs, kuru kompetencē ir civilās, ģimenes un krimināllietas, tie var uzstāties tajās, pieteikt lūgumus, celt prasības un veikt citas procesuālās darbības ar tādiem pašiem noteikumiem kā pašu pilsoņi."

8 Minētā līguma 62. pantā ir paredzēts:

"Izdošana nenotiek, ja [..] persona, par kuru nosūtīts izdošanas lūgums, ir Līgumslēdzējas Puses, kurai lūgums nosūtīts, pilsonis vai šai personai tajā valstī piešķirtas patvēruma tiesības."

9 1992. gada 11. novembra Līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām starp Latvijas Republiku, Igaunijas Republiku un Lietuvas Republiku 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Vienas Līgumslēdzējas Puses pilsoņiem otras Līgumslēdzējas Puses teritorijā ir tāda pati viņu personisko un mantisko tiesību tiesiskā aizsardzība kā otras Līgumslēdzējas Puses pilsoņiem."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

10 Interpola interneta vietnē 2010. gada 22. jūlijā tika publicēts augstākās prioritātes paziņojums par Igaunijas pilsoņa A. Petruhina meklēšanu.

11 Minētais pilsonis tika aizturēts 2014. gada 30. septembrī Bauskā (Latvija), un 2014. gada 3. oktobrī viņam tika piemērots pagaidu apcietinājums.

12 2014. gada 21. oktobrī Latvijas iestādes saņēma Krievijas Federācijas ģenerālprokurora lūgumu par izdošanu. Šajā lūgumā tika norādīts, ka ar 2009. gada 9. februāra lēmumu pret A. Petruhinu ir uzsākta kriminālvajāšana un ka viņš ir apcietināms. A. Petruhins tika apsūdzēts par mēģinājumu organizētā grupā realizēt narkotiskās vielas sevišķi lielā apmērā. Saskaņā ar Krievijas tiesību aktiem šis noziedzīgais nodarījums ir sodāms ar brīvības atņemšanu no 8 līdz 20 gadiem.

13 Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra atļāva A. Petruhina izdošanu Krievijas Federācijai.

14 Tomēr 2014. gada 4. decembrī A. Petruhins lūdza atcelt lēmumu par izdošanu, motivējot ar to, ka saskaņā ar Līguma par tiesisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām starp Latvijas Republiku, Igaunijas Republiku un Lietuvas Republiku 1. pantu Latvijā viņam ir tādas pašas tiesības kā Latvijas pilsonim un līdz ar to Latvijas Republikai ir pienākums viņu aizsargāt no nepamatotas izdošanas.

15 Iesniedzējtiesa uzsver, ka ne Latvijas tiesībās, ne arī kādā no starptautiskajiem līgumiem, kurus noslēgusi Latvijas Republika, tostarp ar Krievijas Federāciju un pārējām Baltijas valstīm, nav paredzēti ierobežojumi attiecībā uz Igaunijas pilsoņa izdošanu Krievijai. Saskaņā ar šiem starptautiskajiem līgumiem šāda aizsardzība pret izdošanu ir paredzēta vienīgi Latvijas pilsoņiem.

16 Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka tas, ka Savienības pilsoņi netiek aizsargāti pret izdošanu, ja tie ir pārvietojušies uz citu dalībvalsti, kas nav to pilsonības dalībvalsts, ir pretrunā Eiropas Savienības pilsonības pamatjēgai, proti, Eiropas Savienības pilsoņu tiesībām uz valsts pilsoņiem piešķirtajai aizsardzībai līdzvērtīgu aizsardzību.

17 Šādos apstākļos Augstākā tiesa (Latvija) 2015. gada 26. martā atcēla lēmumu par A. Petruhina apcietināšanu un nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 18. panta pirmā daļa un 21. panta 1. punkts ir jāpiemēro tādā veidā, ka jebkuras Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonim, piemērojot dalībvalsts un trešās valsts izdošanas līgumu, izdošanas gadījumā ne-Eiropas Savienības dalībvalstij garantējams tāds pats aizsardzības līmenis kā attiecīgās dalībvalsts pilsonim?

2) Vai izdodošās dalībvalsts tiesai jāpiemēro Eiropas Savienības pilsonības vai pastāvīgās dzīves vietas valsts izdošanas nosacījumi analogā gadījumā?

3) Vai gadījumā, ja izdošanai jānotiek, neņemot vērā īpašo aizsardzības līmeni, kas paredzēts izdodošās valsts pilsoņiem, vai izdodošajai dalībvalstij jāveic Hartas 19. pantā noteikto garantiju pārbaude, proti, vai personu nedrīkst izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs? Vai šajā vērtējumā var aprobežoties ar to, ka izdošanu prasošā dalībvalsts ir Konvencijas par spīdzināšanas aizliegumu dalībvalsts, vai tomēr ir jāpārbauda faktiskā situācija, ņemot vērā vērtējumu, kāds šai valstij tiek dots Eiropas Padomes institūciju vērtējumos?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

18 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā noteiktā procedūra ir sadarbības starp Tiesu un valstu tiesām instruments, ar ko Tiesa sniedz tām norādes par Savienības tiesību interpretāciju, kuras tām vajadzīgas, lai izspriestu tajās izskatāmās lietas (skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Capoda Import-Export*, C-354/14, EU:C:2015:658, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Šīs sadarbības ietvaros tikai valsts tiesai, kura izskata strīdu un ir atbildīga par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, ir jāizvērtē gan prejudiciālā nolēmuma nepieciešamība, lai tā varētu pieņemt nolēmumu lietā, gan jautājumu, ko tā uzdod Tiesai, atbilstība. Līdz ar to Tiesai principā ir jāsniedz nolēmums, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību interpretāciju (skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Capoda Import-Export*, C-354/14, EU:C:2015:658, 24. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 Līdz ar to tiek prezumēts, ka jautājumi par Savienības tiesību interpretāciju, kurus valsts tiesa uzdevusi pašas noteiktā tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvaros un kuru pareizība Tiesai nav jāpārbauda, ir atbilstīgi. Tiesa var atteikties lemt par valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu vienīgi tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saiknes ar faktisko situāciju pamatlietā vai pamatlietas priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *Capoda Import-Export*, C-354/14, EU:C:2015:658, 25. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Šajā lietā Latvijas valdība tiesas sēdē informēja Tiesu, ka A. Petruhins pēc atbrīvošanas no apcietinājuma 2015. gada 26. martā ir atstājis Latvijas teritoriju, lai, visticamāk, dotos atpakaļ uz Igauniju.

22 Minētā valdība tomēr piebilda, ka izdošanas tiesvedība Latvijas tiesās vēl nav pabeigta. Tā norādīja, ka Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūra nav atsaukusi savu lēmumu atļaut A. Petruhina izdošanu un ka Augstākajai tiesai ir jāveic šī lēmuma pārbaude. Šai pēdējai minētajai tiesai būšot jāapstiprina vai jāatsaka izdošana, vai arī jālūdz sniegt papildu informāciju pirms nolēmuma pieņemšanas.

23 No šīm norādēm izriet, ka, lai arī A. Petruhins pašlaik vairs neatrodas Latvijā, iesniedzējtiesai vēl joprojām ir jālemj par izdošanas lēmuma tiesiskumu, jo šis lēmums, ja šī pēdējā minētā tiesa to neatceltu, var tikt izpildīts jebkurā brīdī, attiecīgā gadījumā pēc attiecīgās personas aizturēšanas Latvijas teritorijā. Līdz ar to nešķiet, ka uzdotajiem jautājumiem, kuru mērķis ir konstatēt to valsts tiesību normu saderību ar Savienības tiesībām, uz kuru pamata ir ticis pieņemts šāds izdošanas lēmums, nebūtu nozīmes pamatlietas risinājumam.

24 Šādos apstākļos uzdotie jautājumi ir atzīstami par pieņemamiem.

Par pirmo un otro jautājumu

25 Ar saviem pirmajiem diviem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai LESD 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka, piemērojot dalībvalsts un trešās valsts noslēgtu izdošanas līgumu, citas dalībvalsts pilsoņiem ir tiesības atsaukties uz noteikumu, kas liedz pirmajai dalībvalstij izdot pašai savus pilsoņus.

26 Šajā ziņā ir tiesa, kā ir norādījusi lielākā daļa no dalībvalstīm, kas iesniegušas apsvērumus Tiesā, ka, nepastāvot starptautiskai konvencijai starp Savienību un attiecīgo trešo valsti, izdošanas jomā pastāvošie noteikumi ietilpst dalībvalstu kompetencē.

27 Tas neizslēdz to, ka gadījumos, kad piemērojamas Savienības tiesības, attiecīgajām valsts tiesību normām ir tās jāievēro (skat. spriedumu, 2010. gada 2. marts, *Rottmann*, C-135/08, EU:C:2010:104, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Ar saviem pirmajiem diviem jautājumiem iesniedzējtiesa tieši vēlas noskaidrot, vai tādi valsts izdošanas jomā pastāvoši noteikumi kā pamatlietā aplūkotie ir saderīgi ar LESD 18. un 21. pantu.

29 Aizliedzot "jebkād[u] diskriminācij[u] pilsonības dēļ", LESD 18. pantā tiek prasīta vienlīdzīga attieksme pret personām, kuras atrodas situācijā, kas ietilpst Līgumu piemērošanas jomā (šajā ziņā skat. spriedumu, 1989. gada 2. februāris, *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 10. punkts).

30 Šajā gadījumā, lai arī, kā ir norādīts šā sprieduma 26. punktā, nepastāvot starptautiskai konvencijai starp Savienību un attiecīgo trešo valsti, izdošanas jomā pastāvošie noteikumi ietilpst dalībvalstu kompetencē, tomēr ir jāatgādina, ka, lai izvērtētu, kāda ir Līgumu piemērošanas joma LESD 18. panta izpratnē, šis pants ir jāaplūko kopā ar LESD noteikumiem par Savienības pilsonību. Šajā piemērošanas

jomā tādējādi tostarp ietilpst gadījumi, kas saistīti ar brīvības pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izmantošanu, kura ir piešķirta LESD 21. pantā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2005. gada 15. marts, *Bidar*, C-209/03, EU:C:2005:169, 31.–33. punkts un tajos minētā judikatūra).

31 Pamatlietā Igaunijas pilsonis A. Petruhins kā Savienības pilsonis bija izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties Savienībā, pārvietojoties uz Latviju, tādējādi pamatlietā aplūkotā situācija ietilpst Līgumu piemērošanas jomā LESD 18. panta izpratnē, kas ietver arī nediskriminācijas principu pilsonības dēļ (šajā ziņā skat. spriedumu, 1989. gada 2. februāris, *Cowan*, 186/87, EU:C:1989:47, 17.–19. punkts).

32 Taču tādi valsts izdošanas jomā pastāvoši noteikumi kā pamatlietā aplūkotie rada nevienlīdzīgu attieksmi atkarībā no tā, vai attiecīgā persona ir valsts pilsonis vai citas dalībvalsts pilsonis, jo to rezultātā citu dalībvalstu pilsoņiem, kā, piemēram, A. Petruhinam, netiek piešķirta tāda aizsardzība pret izdošanu, kāda ir valsts pilsoņiem. Tādējādi šie noteikumi var ietekmēt citu dalībvalstu pilsoņu brīvību pārvietoties Savienībā.

33 No tā izriet, ka tādā situācijā kā pamatlietā nevienlīdzīga attieksme, kas ļauj izdot tādu Savienības pilsoni, kurš ir citas dalībvalsts pilsonis, kā A. Petruhins, izpaužas kā pārvietošanās brīvības ierobežojums LESD 21. panta izpratnē.

34 Šāds ierobežojums var tikt attaisnots tikai tad, ja tas ir pamatots ar objektīviem apsvērumiem un ir samērīgs ar valsts tiesībās noteikto leģitīmo mērķi (skat. it īpaši spriedumu, 2011. gada 12. maijs, *Runevič-Vardyn* un *Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291, 83. punkts un tajā minētā judikatūra).

35 Vairākas valdības, kas ir iesniegušas apsvērumus Tiesā, kā attaisnojumu ir norādījušas, ka izdošanu paredzošais pasākums ir ticis veikts starptautiskās sadarbības krimināllietās ietvaros atbilstoši izdošanas konvencijai un tā mērķis ir izvairīties no nesodāmības riska.

36 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar LES 3. panta 2. punktu Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta saistībā ar piemērotiem pasākumiem, kas attiecas uz ārējo robežu kontroli, kā arī noziedzības novēršanu un apkarošanu.

37 Mērķis izvairīties no personu, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, nesodāmības riska ietilpst šajā kontekstā (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 27. maijs, *Spasic*, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 63. un 65. punkts), un, kā savu secinājumu 55. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šāds mērķis Savienības tiesībās ir uzskatāms par leģitīmu.

38 Tomēr pasākumus, kas ierobežo tādu pamatbrīvību kā LESD 21. pantā paredzētā pamatbrīvība, ar objektīviem apsvērumiem var attaisnot tikai tad, ja šie pasākumi ir nepieciešami, lai aizsargātu intereses, ko ar tiem paredzēts nodrošināt, un vienīgi tad, ja šos mērķus nevar sasniegt ar mazāk ierobežojošiem līdzekļiem (skat. spriedumu, 2011. gada 12. maijs, *Runevič-Vardyn* un *Wardyn*, C-391/09, EU:C:2011:291, 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Kā savu secinājumu 56. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, izdošana ir procedūra, kuras mērķis ir cīnīties pret tādas personas nesodāmību, kura atrodas citā teritorijā, nevis tajā, kurā tā varbūtēji ir izdarījusi noziegumu. Proti, kā savos Tiesā iesniegtajos apsvērumos ir norādījušas vairāku valstu valdības, ja, ņemot vērā principu "aut dedere, aut judicare" (izdot vai veikt krimināvajāšanu), valsts pilsoņu neizdošana parasti tiek kompensēta ar dalībvalsts, kurai lūdz izdošanu, iespēju uzsākt krimināvajāšanu pret saviem pilsoņiem par smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus tās teritorijas, šai dalībvalstij parasti nav kompetences tiesāt par šādiem nodarījumiem, ja nedz iespējami izdarītā noziedzīgā nodarījuma izdarītājam, nedz cietušajam nav minētās dalībvalsts pilsonības. Izdošana tādējādi ļauj izvairīties no tā, ka paliek nesodīti noziedzīgi nodarījumi, ko kādas valsts teritorijā ir izdarījušas personas, kuras ir aizbēgušas no šīs teritorijas.

40 Šādā kontekstā tādas valsts tiesību normas kā pamatlietā aplūkotās, kas ļauj apmierināt izdošanas lūgumu krimināltiesvedības veikšanai un sprieduma taisīšanai trešajā valstī, kurā varbūtēji ir ticis izdarīts noziedzīgais nodarījums, ir atbilstošas izvirzītā mērķa sasniegšanai.

41 Tomēr ir jāizvērtē, vai nepastāv alternatīvs pasākums, kas mazāk ietekmētu LESD 21. pantā piešķirto tiesību izmantošanu un kas ļautu tikpat efektīvi sasniegt mērķi izvairīties no personas, kura ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, nesodāmības riska.

42 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā ietvertajam lojālas sadarbības principam Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpēju cieņu palīdz cita citai, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem.

43 Krimināltiesību kontekstā Savienības likumdevējs tostarp ir pieņēmis Pamatlēmumu 2002/584, ar kuru ir paredzēts veicināt tiesu sadarbību, ieviešot Eiropas apcietināšanas orderi. Eiropas apcietināšanas orderis ir pirmais konkrētais pasākums, ar kuru krimināltiesību jomā īsteno savstarpējas atzīšanas principu, kuru Eiropadome raksturojusi kā tiesu iestāžu sadarbības "stūrakmeni" (spriedums, 2008. gada 1. decembris, *Leymann* un *Pustovarov*, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669, 49. punkts). Šo tiesu sadarbības mehānismu, kas ir Eiropas apcietināšanas orderis, papildina vairāki savstarpējās palīdzības instrumenti, kuru mērķis ir atvieglot šādu sadarbību (šajā ziņā skat. spriedumu, 2014. gada 27. maijs, *Spasic*, C-129/14 PPU, EU:C:2014:586, 65.–68. punkts).

44 Turklāt atbilstoši LES 3. panta 5. punktam savās attiecībās ar citām pasaules daļām Savienība atbalsta un sekmē savas vērtības un intereses un palīdz aizsargāt savus pilsoņus.

45 Šī aizsardzība veidojas pakāpeniski, izmantojot tādus sadarbības instrumentus kā izdošanas līgumi, kas noslēgti starp Savienību un trešajām valstīm.

46 Tomēr šobrīd starp Savienību un pamatlietā aplūkoto trešo valsti šāda konvencija nepastāv.

47 Nepastāvot Savienības tiesību normām, kas reglamentē izdošanu starp dalībvalstīm un trešo valsti, ir jāizmanto visi atbilstoši Savienības tiesībām krimināltiesību jomā pastāvošie sadarbības un savstarpējās palīdzības mehānismi, lai aizsargātu Savienības pilsoņus no pasākumiem, kas varētu tiem atņemt LESD 21. pantā paredzētās tiesības uz brīvu pārvietošanos un uzturēšanos, vienlaicīgi cīnoties pret nesodāmību saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem.

48 Līdz ar to tādā gadījumā kā pamatlietā ir jādod priekšroka informācijas apmaiņai ar dalībvalsti, kuras pilsonība ir attiecīgajai personai, lai sniegtu šīs dalībvalsts iestādēm, ciktāl tām atbilstoši to valsts tiesībām ir kompetence veikt šīs personas krimināltiesvedību par ārpus valsts teritorijas izdarītajiem nodarījumiem, iespēju izdot Eiropas apcietināšanas orderi krimināltiesvedības veikšanai. Pamatlēmuma 2002/584 1. panta 1. un 2. punktā šādā gadījumā būtībā nav izslēgta dalībvalsts, kuras pilsonība ir iespējamajam noziedzīga nodarījuma izdarītājam, iespēja izdot Eiropas apcietināšanas orderi šīs personas nodošanai krimināltiesvedībai.

49 Šādi sadarbojoties ar dalībvalsti, kuras pilsonība ir attiecīgajai personai, un dodot priekšroku šim iespējamam apcietināšanas orderim salīdzinājumā ar izdošanas lūgumu, uzņemošā dalībvalsts rīkojas veidā, kas mazāk ietekmē tiesību brīvi pārvietoties izmantošanu, vienlaicīgi, cik vien iespējams, izvairoties no riska, ka nodarījums, saistībā ar kuru ir uzsākta krimināltiesvedība, varētu palikt nesodīts.

50 Līdz ar to uz pirmajiem diviem jautājumiem ir jāatbild, ka LESD 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja dalībvalsts, uz kuru ir pārvietojies Savienības pilsonis, kurš ir kādas citas dalībvalsts pilsonis, ir saņēmusi tādas trešās valsts izdošanas lūgumu, ar kuru pirmā dalībvalsts ir noslēgusi izdošanas līgumu, tai ir pienākums informēt dalībvalsti, kuras pilsonība ir minētajam pilsonim, un attiecīgā gadījumā pēc šīs pēdējās dalībvalsts lūguma nodot tai minēto pilsoni atbilstoši

Pamatlēmuma 2002/584 noteikumiem, ar nosacījumu, ka šai dalībvalstij atbilstoši tās valsts tiesībām ir kompetence veikt krimināl vajāšanu attiecībā uz šo personu par ārpus tās valsts teritorijas izdarītajiem nodarījumiem.

Par trešo jautājumu

51 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai gadījumā, ja dalībvalsts, kurai lūdz izdošanu, pēc trešās valsts lūguma plāno izdot citas dalībvalsts pilsoni, šai pirmajai dalībvalstij ir jāpārliecinās, ka izdošana neietekmēs Hartas 19. pantā paredzētās tiesības, un attiecīgā gadījumā – kādi kritēriji ir jāņem vērā šīs pārbaudes veikšanai.

52 Kā izriet no atbildes uz pirmajiem diviem jautājumiem, dalībvalsts lēmums izdot Savienības pilsoni tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā situācija ietilpst LESD 18. un 21. panta un tādējādi Savienības tiesību piemērošanas jomā Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (šajā ziņā skat. pēc analoģijas spriedumu, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 25.–27. punkts).

53 No tā izriet, ka šādam lēmumam ir piemērojami Hartas noteikumi, it īpaši tās 19. panta noteikumi.

54 Saskaņā ar minēto 19. pantu nevienu nedrīkst pārvietot, izraidīt vai izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs.

55 Lai izvērtētu, vai šis noteikums ir ticis pārkāpts, iesniedzējtiesa tostarp jautā, vai dalībvalsts var vienīgi konstatēt, ka izdošanu prasošā valsts ir Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kurā ir aizliegta spīdzināšana, līgumslēdzēja puse, vai arī tai ir konkrēti jāizvērtē situācija, kas pastāv šajā pēdējā minētajā valstī, ņemot vērā vērtējumu, ko attiecībā uz to ir sniegusi Eiropas Padome.

56 Šajā ziņā ir jāatsaucas uz Hartas 4. pantu, kurā ir aizliegta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās vai sodi, un jāatgādina, ka šim aizliegumam ir absolūts raksturs, jo tas ir cieši saistīts ar Hartas 1. pantā paredzētās cilvēka cieņas ievērošanu (skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. punkts).

57 Ar tādu deklarāciju un pievienošanos starptautiskiem līgumiem esamību, kas principā garantē pamattiesību ievērošanu, pašu par sevi nav pietiekami, lai nodrošinātu pienācīgu aizsardzību pret sliktas izturēšanās risku, ja no uzticamiem avotiem ir saņemta informācija par iestāžu īstenoto – vai to pieļauto – praksi, kura acīmredzami ir pretrunā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas principiem (Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedums, 2008. gada 28. februāris, *Saadi* pret Itāliju, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, 147. punkts).

58 No tā izriet, ka, ciktāl dalībvalsts, kurai lūdz izdošanu, kompetentās iestādes rīcībā ir informācija, kas pierāda faktisku necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās pret personām risku trešajā valstī, kura ir lūgusi veikt izdošanu, tai ir jāizvērtē šī riska pastāvēšana brīdī, kad tai ir jāpieņem lēmums par personas izdošanu šai valstij (šajā ziņā attiecībā uz Hartas 4. pantu skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 88. punkts).

59 Šajā ziņā dalībvalsts, kurai lūdz izdošanu, kompetentajai iestādei ir jāpamatojas uz objektīvu, ticamu, konkrētu un pienācīgi atjauninātu informāciju. Šī informācija var izrietēt tostarp no tādiem starptautisko tiesu nolēmumiem kā Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumi, trešās valsts, kas ir lūgusi veikt izdošanu, tiesu spriedumiem, kā arī no lēmumiem, ziņojumiem un citiem dokumentiem, kurus ir izstrādājušas Eiropas Padomes institūcijas vai kuri izriet no Apvienoto Nāciju sistēmas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89. punkts).

60 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka gadījumā, ja dalībvalsts ir saņēmusi trešās valsts lūgumu par kādas citas dalībvalsts pilsoņa izdošanu, šai pirmajai dalībvalstij ir jāpārliecinās, ka izdošana neietekmēs Hartas 19. pantā noteiktās tiesības.

Par tiesāšanās izdevumiem

61 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **LESD 18. un 21. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja dalībvalsts, uz kuru ir pārvietojies Savienības pilsonis, kurš ir kādas citas dalībvalsts pilsonis, ir saņēmusi tādas trešās valsts izdošanas lūgumu, ar kuru pirmā dalībvalsts ir noslēgusi izdošanas līgumu, tai ir pienākums informēt dalībvalsti, kuras pilsonība ir minētajam pilsonim, un attiecīgā gadījumā pēc šīs pēdējās dalībvalsts lūguma nodot tai minēto pilsoni atbilstoši Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm, kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, noteikumiem, ar nosacījumu, ka šai dalībvalstij atbilstoši tās valsts tiesībām ir kompetence veikt kriminālvajāšanu attiecībā uz šo personu par ārpus tās valsts teritorijas izdarītajiem nodarījumiem;**

2) **gadījumā, ja dalībvalsts ir saņēmusi trešās valsts lūgumu par kādas citas dalībvalsts pilsoņa izdošanu, šai pirmajai dalībvalstij ir jāpārliecinās, ka izdošana neietekmēs Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 19. pantā noteiktās tiesības.**

[Paraksti]